

مرکز تحقیقات علمی دانشگاه البرونی

مقدمه

تحقیقات یکی از فکتورهای مهم و اساسی انکشاف و ترقی به شمار می‌رود. چنانچه انکشاف و پیشرفت در تمام حوزه های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی به نحوی وابسته به فعالیت‌های تحقیقی می‌باشد. در حقیقت تحقیق یکی از محورهای مهمی است که ضامن توسعه و انکشاف پایدار در هر کشور به خصوص نهادهای تحصیلات عالی به شمار می‌آید. زیرا اگر تحقیقی انجام نشود، علم و دانش افزایش نخواهد یافت و باعث پائین آمدن کیفیت تحصیلی خواهد شد. همچنین بدون انجام تحقیق امور تحصیلی و تعلیمی نیز از پویایی و نشاط لازم نیز برخوردار نخواهد بود. زیرا امروزه هر آنچه به عنوان پیشرفت علم و دانش در دوره‌های مختلف تاریخ اتفاق افتاده است، حاصل تلاش افراد یا نخبگانی بوده است که در کار خود رویکردی تحقیقی داشته‌اند و ذهن پرسشگرشان همواره محرکی برای فعالیت‌های تحقیقی آنان بوده است. بناء پوهنتون‌ها هم به صورت گسترده‌ای در انکشاف علم دانش نقش اساسی داشته‌اند و خواهند داشت. بر این اساس مرکز تحقیقات علمی در سال ۱۳۹۰ در چوکات پوهنتون هرات ایجاد گردید، که به عنوان بخشی از جامعه علمی تحقیقی کشور در راستای فراهم نمودن بستر لازم و مناسب جهت انجام تحقیقات بنیادی و کاربردی برای تولید و انتشار علم در عرصه های اجتماعی و طبیعی و تامین نیازهای جامعه نقش موثری ایفا می‌کند.

این مرکز برای برقراری ارتباط لازم با پوهنچی‌های مختلف پوهنتون و رسیدگی به امور تحقیقی آنها علاوه بر مدیریت‌های فوق‌الذکر خود از وجود کارشناسان تحقیقی و محققین هر پوهنچی در قالب کمیته‌های جداگانه استفاده می‌نماید. طوریکه شورای تحقیقات علمی پوهنتون، کمیته ژورنال بین‌المللی علمی-تحقیقی، کمیته هیئت تحریر مجله علمی البرونی و کمیته‌های تحقیق در سطح پوهنچی‌ها زیر نظر این مرکز تشکیل گردیده که به بررسی امور مختلف تحقیقی می‌پردازند.

ماموریت (رسالت)

این مرکز برای نیل به اهداف خود با طراحی و ایجاد تشکیلاتی منسجم و تهیه سازو کار مناسب، ماموریت های زیر را دنبال می نماید:

1. حمایت از انجام انواع طرح های تحقیقی و توسعه کمی و کیفی تحقیقات در حوزه های اجتماعی و طبیعی؛

2. ایجاد تیم های تحقیقاتی در سطح پوهنتون؛

2- کمک به تولید و انتشار علوم از طریق طی مراحل چاپ کتب، مقالات و مجلات علمی؛

- برگزاری دوره های آموزشی در زمینه نگارش پایان نامه های دوره تحصیلی و مقالات علمی -تحقیقی؛
- برگزاری کورسهای پروپوزل نویسی؛
- برگزاری نشست ها، سمینارها و ورکشاپ های مشترک با مراکز تحقیقاتی سایر پوهنتون های کشور؛
- ارزیابی از کارکرد کمیته های تحقیقاتی پوهنحی ها؛
- ایجاد فرصتهای مطالعاتی و شرکت در سمینارها، ورکشاپ ها و سمپوزیم ها در سطح کشوری و بین المللی؛
- جذب و تامین اعتبارات لازم برای طرح های تحقیقی و سایر امور پژوهشی؛
- نظارت و ارزشیابی کلیه امور تحقیقی پوهنتون، اعضای هیات علمی، محققین و کارکنان و محصلین.

دیدگاه

ارتقای سطح کیفی این مرکز در بین مراکز تحقیقاتی سایر پوهنتون های کشور و قرار گرفتن این مرکز جزء مراکز رتبه اول در بین مراکز همتراز.

ارزش و اصول حاکم

منطبق با ارزشها و اصول حاکم بر وزارت تحصیلات عالی و پوهنتون هرات امور زیر به عنوان ارزش ها و اصول این مرکز مورد نظر می باشد:

1. اهمیت و اولویت تحقیق به عنوان اصلی ترین راه پیشرفت جامعه و کشور و تولید علم؛
2. اولویت تحقیقات بنیادی و کاربردی و ایجاد بستر مناسب برای انجام آن؛
3. ترویج، توسعه و ارتقاء تحقیقات علمی در کل جامعه و نهادینه شدن آن در سطوح مختلف؛
4. لزوم ارتباط و همکاری درون بخشی و برون بخشی در زمینه فعالیت های تحقیقی؛
5. استفاده از نتایج تحقیقات در عرصه های اجرایی و عملی؛
6. حمایت همه جانبه از تحقیقات و محققین.

وظایف مرکز تحقیقات علمی

در جهان امروزی پیشرفت و توسعه کشورها بر مبنای علم و دانش استوار است. تحقیق و تولید علم از مهمترین عناصر رشد و توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، صنعتی و سیاسی کشور به حساب می آید. توفیق در این زمینه ها در صورتی امکان پذیر است که در استراتژی ها و برنامه ریزی

های کلان کشور توجه جدی به تحقیق و تولید علم صورت گیرد. این مهم در استراتژی پلان وزارت تحصیلات عالی انعکاس یافته و قانون جدید تحصیلات عالی نیز با رویکرد افزایش تحقیقات و تولیدات علمی اعضای کادر علمی تصویب شده است. در همین راستا گسترش فعالیت های اعضای کادر علمی از اهداف اصلی پوهنتون هرات و این مرکز در پلان استراتژیک هدا میباشد و استراتژی ها و برنامه های مشخص و هدفمندی هم در این زمینه برای دستیابی به اهداف متذکره تدوین یافته است.

- تنظیم، رهنمایی و مساعدت در امور تحقیقات علمی پوهنتون و سایر موسسات علمی افغانستان و دانشمندان خارج کادر علمی؛
- فراهم آوری تسهیلات ممکنه جهت تحقیق برای محققین داخلی و خارجی؛

- مساعدت علمی و مشورتی با وزارت خانه ها، تصدی ها و سایر موسسات اعم از دولتی و خصوصی مطابق به لوایح و طرزالعمل های خاص؛
  - اجرای امور علمی، تحقیقی و مشورتی دولتی و خصوصی در مقابل حق الزحمه که توسط شورای تحقیق تعیین میشود؛
  - تهیه اسناد و گزارشهای تحقیقاتی از منابع داخلی و خارجی به غرض استفاده محققین؛
  - نشر نتایج تحقیق طبق پالیسی نشراتی دولت جمهوری اسلامی افغانستان از طریق مجله اختصاصی و سایر نشرات موقت و غیر موقت و غیر موقوت؛
  - برقراری و تحکیم روابط و همکاری متقابل با موسسات علمی و تحقیقاتی مختلف داخلی و خارجی؛
  - جلب بیشتر کمکهای کشورهای کمک کننده و موسسات ملی و بین المللی، طبق پالیسی دولت جمهوری اسلامی افغانستان، به منظور انکشاف تحقیقات علمی؛
  - اجرای وظایف علمی که طرف مقامات صالحه به این مرکز سپرده میشود.
- قابل یاد آوریست که شورای تحقیقات علمی پوهنتون که متشکل از معاونیت علمی، آمریت تحقیقات علمی و یک نماینده از هر پوهنچی می باشد فعالیت می نماید. همچنان در سال ۱۳۹۶ بنابر پیشنهاد آمریت تحقیقات علمی، کمیته تحقیق در سطح پوهنچی ها، به منظور ارزیابی موثر از فعالیت های اعضای کادر علمی پوهنتون البیرونی تاسیس گردیده است.

وظایف شورای تحقیقات علمی

1. ترتیب و تأیید بودجه و پلان های سالانه و دورنمای تحقیقات علمی در پوهنتون؛
2. ترتیب و تأیید بودجه و پلان های سالانه و دورنمای ایجاد زیرساخت های تحقیقات علمی؛
3. ترتیب و تأیید طرزالعمل ها و رهنمودهای مربوط به تحقیقات علمی و راجع ساختن آنها به شورای علمی پوهنتون جهت تأییدی نهایی؛

4. بررسی استفاده از امکانات پوهنچی و کمیته های مختلف برای پیشبرد فعالیت ها و پروژه های تحقیقی؛
5. بررسی و تأیید پیشنهادهای تحقیق اعضای کادر علمی مطابق طرزالعمل ها و معیارهای تعیین شده، با نظر داشت اولویت ها و ظرفیت های موجود؛
6. استماع گزارش آمریت تحقیقات علمی و اعضای شورای تحقیق در باره پیشرفت علمی پوهنتون؛
7. طرح یا تأیید تدابیر پیشنهادی جهت رفع نواقص؛
8. بررسی و تأیید فعالیت های آمریت تحقیقات علمی بخاطر ایجاد و انکشاف همکاری با سایر موسسات علمی داخلی و خارجی و صدور رهنمود جهت توسعه و استحکام آن؛
9. بررسی و تأیید پروگرام های آموزشی و انکشاف ظرفیت در ساحه تحقیقات علمی؛
10. بررسی و تأیید پروژه های مشترک تحقیقات علمی با سایر موسسات تحصیلات عالی و اکادمیک؛
11. استماع گزارش مساعدت های داخلی و خارجی و فعالیت های انتفاعی پوهنتون در زمینه های انکشاف تحقیقات علمی و استفاده از آن در پوهنتون؛
12. بررسی و تأیید فرمایش تحقیقات علمی که از مراجع مختلف مواصلت می کند و تعیین اجرا کنندگان آن در پوهنتون؛
13. تهیه پلان و تقویم تدویر جلسات شورای تحقیق؛
14. تدوین و تصویب لایحه وظایف مدیریت ها و کمیته های فرعی آمریت تحقیقات علمی پوهنتون؛
15. ایجاد کمیته های فرعی دایمی و موقت و توظیف آنها به اجرای وظایف معین و تفویض صلاحیت های لازم به آنها؛
16. نظارت از فعالیت های کمیته تحقیقات علمی پوهنچی ها؛
17. تهیه پیشنهادهای تحقیقی معیاری و واحد؛

18. تأیید و تعیین مجازات و مکافات برای اعضای شورای تحقیقات علمی و استادان پوهنتون هرات در ارتباط به فعالیت های تحقیقی؛

نوت: مجازات شامل رسیدگی به تخلفات تحقیقی بوده که در صورت مشاهده توصیه یا اخطار داده می شود.

1. تهیه پلان علمی-تحقیقی سالانه برای پوهنتون؛
2. در خواست از پوهنچی ها برای تهیه پلان سالانه و عملیاتی؛
3. جستجوی منابع جهت تمویل فعالیتهای تحقیقی؛
4. تعیین، تأیید بودجه مناسب برای هر پروپوزل تحقیقی و طی مراحل آن از طریق شورای تحقیق؛

نظارت از تطبیق و طی مراحل تحقیقات تأیید شده از طریق شورای تحقیق و کمیته تحقیق پوهنچی.

وظایف کمیته تحقیق و ارزیابی

- بررسی و ارزیابی پروپوزل های علمی (تحقیقی، ترجمه یا تالیف)
- بررسی و ارزیابی آثار علمی (تحقیقی، ترجمه یا تالیف)

وظایف کمیته بورسیه ها و سفرهای علمی (در طرز العمل گنجانده شده است)

اعضای شورای تحقیقات علمی

اعضای شورای تحقیقات علمی متشکل از معاونیت علمی، آمریت تحقیقات علمی و یک نماینده از هر پوهنچی (مسئولین کمیته تحقیق پوهنچی ها) بوده که به ترتیب زیر می باشند:

1. معاون علمی به حیث رئیس و عضو دائمی؛
2. آمر تحقیقات علمی به حیث منشی و عضو دائمی؛

3. سایر اعضاء متشكل از نماينده هر پوهنحي (مسئول كميته تحقيق پوهنحي) با درجهٔ تحصيل حداقل ماستري، در صورت نبود ماستر حداقل با رتبه علمي پوهندوي كه در كارهاي تحقيقي تجربه كافي داشته باشد؛

4. عضويت اعضاي غير دائمي به مدت سه سال مي باشد.